

{ datorrena } **Iratxe Urizar**

Europaz ari gara, lotsatuta

Immigrazioa eta immigrazio politikena gure arazoa ez balitz bezala tratatzen den gaia da. Urrunetik edo urrunekoa balitz bezala sumatzen dugu. Etorkinak, orokorrean, gure miseria propioen errudun egiten ditugu, europar politikarien diskurtsoetan gurea (“gurea” hori inoiz euren aldarrikapena izan ez den babes soziala izanik) lapurtzera datorren marabunta gisa agertzen dira, “des-gizakituz” pertsona horiek, imajinario katolikoan oso presente dagoen “Egiptoko hamar plagak” probokatzeko prest dagoen ezezagun talde kaotikoa.

Urrunetik bizi dugu ere Ameriketako Estatu Batuetako hauteskunde kanpainako gai zentraletako bat izaten ari den politika migratorioa. Martxoak 8aren testuinguruan, urteroko manifestaldi eta elkarretaratzeek harago, aurtan asko eta asko izan dira antolatutako hitzaldi, eztabaida eta mintegiak. Etengabeko mugimenduan dagoela erakutsi du mugimendu feministak, modu transbertsalean askotan agenda politikoan ez dauden gaiak mahaigaineratuz. Basauriko Marienea aretoan ere, beste hainbat tokitan bezala, izan da ekimen oso interesgarri bat. Emigrazioa, errefuxiatuak eta emakumezkoak. Han ikasi genuen badagoela Ameriketako Estatu Batuetan sarzketotan diren emakumeek erabiltzen duten iraupen luze-ko injekzio antisorgailua. Hiru hilabetez haurdun geratzea ekiditen du. Mexikotik muga pasatzeko denbora, hain justu. Horren ohikoa da, horren barneratuta dute bidaiaren ordaindu beharreko “bidaia-sari” ekidin ezinekoa bortxatua izatea izango dela, non gutxienez nahi ez duten haurdunaldia ekiditeko bidea jarri duten, izena ere baduena: “anti-Mexiko injekzioa” hain zuzen.

Baina ez da horren urrun joan beharrik ere. Sare soziale- tan begirada azkar bat bota, edo bertaratutako kazetarien blogetan sartu eta hemen, etxean, gure Europan, une hone- tan gertatzen ari denaz jabe gaitezke. Ongizatearen espazio deitzen den gure Europa zaharrean milaka eta milaka per- tsona egoera lazgarrian bizi dira une honetan. Schengen es- parruan atrapatutako mugitu ezinean teoriarik ez dagoen estatu arteko mugen artean. Etsituta ikusten dituzte merkantziak beteriko trenak oztopo gabe alde batera eta bestera igarotzen beraiek lokatz artean mugitu ezinik lotu- ta daude bitartean; euripean egiten dute lo jaioberriek; jate- korik ez eta hotzez hiltzen ari dira hainbat. Mugek itxita ja- rraitzen duten bitartean, euren etorkizuna erabakitze- ko erreferendumak egiten ari gara europarrok, Hungarian ka-

su: zenbat etorkin nahi ditudan, ze kuota eta ze preziotan. Gizakien –esperantzen finean– salerosketa. Mugak ixteare- kin batera pertsonen trafikoan aritzen diren mafiek pozik egon behar dute, negozio ederra ikusiko dute eta martxan jartzeko puntuan. Turkiara deportazio masiboa adosten ari dira egunotan; ez da giza eskubideak errespetatzen duen herrialde horietako bat, hain zuzen. Baina Grezian, Fran- tzian eta abar bizi direnen egoera ikusita, ez gara orain hasi- ko giza eskubideen errespetua bezalako txikikerien ingu- ruan negoziatzen, ezta? Ez da Kobanen, ez da Sirian, ez da Iraken gertatzen. Europar agintariak azkar jarri ziren ados “gizarte zibila babesteko” urruneko hainbat herrialde- tan egin beharreko bonbardaketen inguruan. Horretan erabili- tako parte txiki-txiki batekin Idomani, Calais eta beste ha- maika tokitako krisi humanitarioarekin bukatzeko nahikoa eta sobera legoke.

Eta, berriro ere, amesgaizto horretan bizitzea emakume edo neskatok izanda. Hasi dira bortxaketa eta eraso sexua- len salaketak ateratzen (betiere, errealtatearen isla mini-

Ongizatearen espazio deitzen den Europa honetan milaka pertsona egoera lazgarrian bizi dira. Schengen esparruan atrapatuta, teoriarik ez dagoen estatu arteko mugak ezin igarota

moa). Berriro ere, egoera horietan, lazgarrietasun, oraindik eraso gehitu bat, inguruan dituzten gizonezkoen aldetik, bidean pasatzen dituzten herrialdeetako gizonezkoengan- dik. Berriro ere, Europaz ari gara. Mexikon bezala, hemen ere “Europaren kontrako injekzio” antisorgailua ematen hastea onartuko al dugu?

Manifestazio jendetsuak egin dira hiri ugartan, herria- ren elkartasunaren adierazgarri. Ekimen asko dira martxan maindire eta lehen mailako beharrak biltzeko. Baina ezin dugu ahaztu Europako instituzioak Europako ordezkariak direla, gizartearen ordezkariak. Ez da soilik instituzio ho- riek aldatzearen beharra inoiz baino urgentiagoa dela, gi- zaratea bera aldatzeko lanean jarri behar gara urgentziaz; instituzioak aldatzeaz gain han eta hemen gertatzen dire- nak aldatu behar direlako. Urgentziaz. Europarra izateaga- tik lotsarik ez sentitzeke. •

LATINOAMERIKA

Hondurasko Estatuari leporatu dio familiak Bertha Caceresen erailketa

 POLITIKA / Jose Angel Oria eta Asier Vera

Guk borrokan jarraitu beste aukerarik ez dugu, urik gabe utzi nahi gaituzte-eta», esan zuen joan den igandean Maria Mercedes Gomez 61 urteko emakumeak, Bertha Caceres Copinh Hondurasko Indigena eta Herri Erakundearen Kontseiluko koordinatzailearekin batera protesta askotan esku hartu zuen ekintzaileak. Lenka etniako indigenek agindu zuten Caceresek abian jarritako lanarekin tinko jarraituko dutela, Gualcarque ibaia babesten segiko dutela, «berak konpainia hidroelektrikoei aurre egiteagatik bizitza eman du-eta».

Bertha Caceres ekintzailearen ingurukoek badakite zer gertatu den: Desa-Sinohydro konpainiak, herrialdean proiektu hidroelektriko bat abian jartzen ari denak, askotan egin zion mehatxu bere diruzalekeriari enbazu egiten zion emakumeari, eta azkenean mehatxuak erailketa bihurtu ditu. «Pertsona batzuk atxilotu dituztela esan digute, baina ez dago guk nahi

dugun erantzunik, ez digute argituko ez nor den egile intelektuala ez nork egin zion tiro, krimen honen arduraduna nor den jakiteko», adierazi zien kazetariei Olivia Zuñiga alabak.

Hondurasko Poliziak jakinarazi du hiru pertsona atxilotu dituela: Tomas Gomez, Copinh kontseiluaren jardueratan esku hartzen zuen adin txikiko bat eta Jose Ismael Lemus eraso egin zen lekuko segurtasun zaindaria.

Caceresi tiro egin zioten momentuan Mexikoko Gustavo Castro ekintzailearekin zegoen,

La Esperanza hirian. Otros Mundos Chiapas elkarteko zuzendaria bera ere zauritu egin zuten. Larunbatean aireportura joan zen, Mexikora itzultzeko asmoarekin, baina herrialdetik irtetea debekatu egin zioten, lekuko moduan deklaratu egin behar duelako. «Gustavo Castro erasoaren biktima dela gogorarazi beharrean gaude», adierazi zuen Otros Mundos elkarreak.

«KRIMEN POLITIKOA»

Bertha Caceresen seme-alabek Juan Orlando Hernandez Hondurasko presidenteari leporatu

Bertha Caceresen amak (ezkerrean) eta seme-alabek prentsaurreko bat eskaini zuten La Esperanzan ekintzailearen heriotza Hondurasko Estatuari leporatzeko. Ikerketa independente bat eskatu zuten, Mexikon desagerrarazi zituzten 43 ikasleen inguruan egin zen moduan.

Orlando SIERRA | AFP

diote «krimen politikoaren» ardurak: «Hernandez presidentea, zera esan behar dizugu: Bertha Caceres hil dute, baina zure Gobernua hiltzorian dago». Caceresen familiak, Estatuaren aurka-ko salaketa aurkezteaz gain, nazioarteko ikerketa egitea exijitzen du, bertako Justizia Administrazioaz ez baita fidatzen.

Presidenteak Zeid Ra'ad Al Hussein Giza Eskubideen aldeko Nazio Batuen goi-komisarioari eskatu dio ikerketan laguntzeko, agintariaren bulegoak jakinarazi duenez. Baina erabaki hori «propaganda» besterik ez da, Silvio Carrillo hildako ekintzailearen ilobak esan duenez: «NBEko erakunde hori ez dago espezializatuta tankerako ikerketetan».

Silvio Carrillok Mexikon desagerrarazi zituzten 43 ikasleen inguruko ikerketa ekartzen du gogora bere izebaren kasuan egin beharko litzatekeena azaltzeko. Berak nazioarteko aditu independenteak nahi ditu kasuan, ez baita batere fidatzen agintariak egingo dutenaz. Gauza bera eskatu dute Amnesty International eta gobernuz kanpoko beste hainbat erakundek.

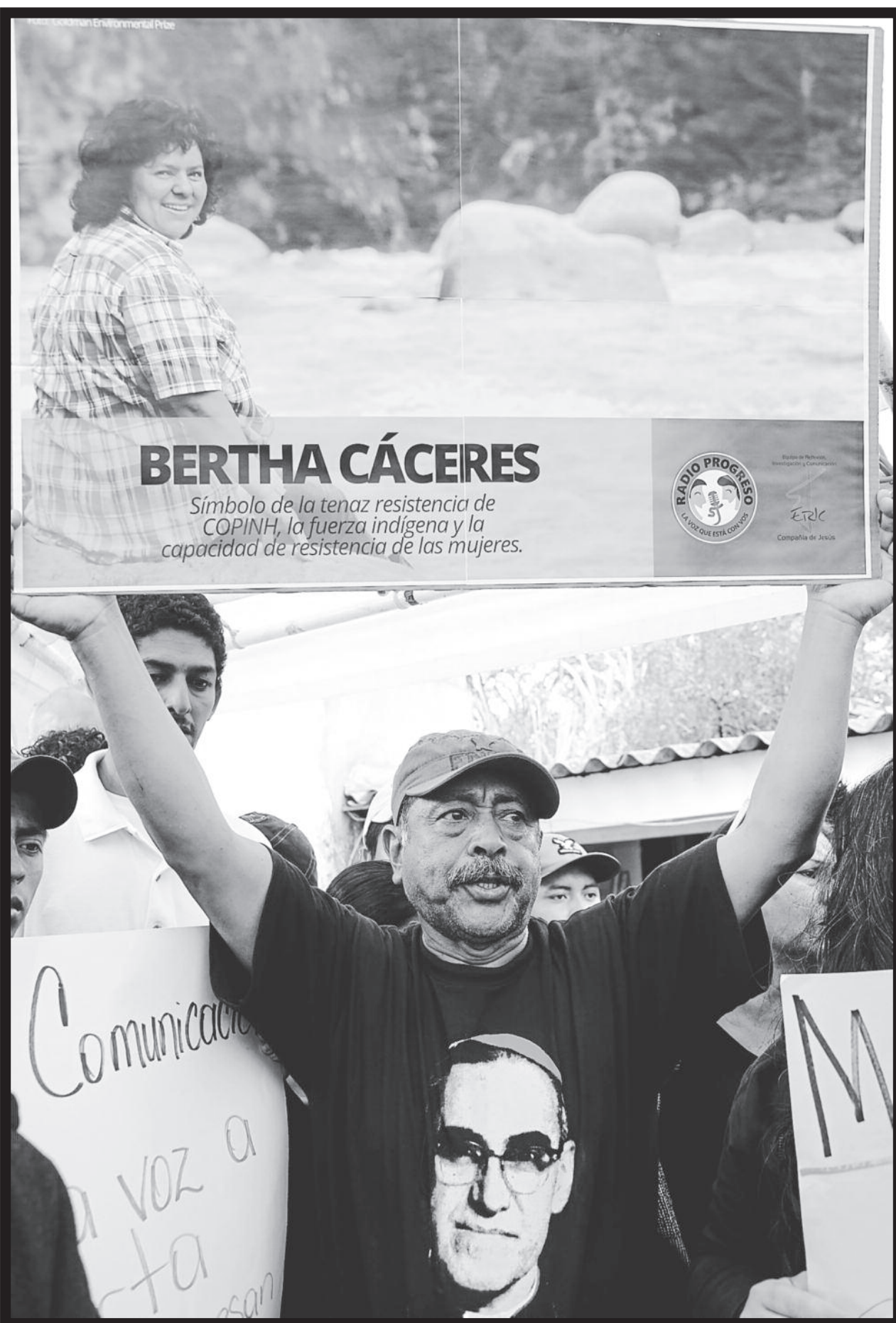
Ez da harritzekoa Tegucigalpa-ko agintariak gai honetan inolako sinesgarritasunik ez izatea. Global Witness gobernuz kanpoko erakundeak iaz egin zuen txostenaren arabera, Honduras ingurumenaren aldeko ekintzaile gehien hiltzen dituzten herrialdea da: 111 hildako 2002tik 2014ra.

«Ez daukagu horiek egingo duten ikerketaz fidatzerik –esan zuen Olivia Zuñiga alabak–. Nire amak geldiarazi nahi zuen urtegia egiteko baimenak eta kontzesioak funtzionario horiek eman zituzten».

KONPLIZE UGARI

Edonola ere, Silvio Carrillo ilobak dio Bertha Caceresen aurka-ko erasoaren arduradun baka-rrak ez direla Desa-Sinohydro konpainiako jabeak: «Hondurasko ia gauza guztiak hamar hamabost familien artean banatzen dira eta horietako bat da Desaren jabe. Beraz, ardura horiei leporatzerik badago, baina

Bertha Cáceres txartelean, eta Romero monsinorea kamisetan. Orlando SIERRA | AFP

Caceresen familiak, Estatuaren aurkako salaketa aurkezteaz gain, nazioarteko ikerketa egitea exijitzen du, Hondurasko Justizia Administrazioaz ez baita fidatzen

Global Witness erakundeak iaz egin zuen txostenaren arabera, Honduras ingurumenaren aldeko ekintzaile gehien hiltzen dituzten herrialdea da: 111 hildako 2002tik 2014ra

arazoaren zati bat baino ez dira, hedabideak, enpresetako elitea eta aginte egitura ere konplize dira-eta».

Silvio Carrillo AEBetan bizi da, Kaliforniako Oakland hirian. Izeba hil zutela jakin zuenean etxekoekin hitz egin zuen, baina, Hondurasera joan beharrean, Washingtonera joatea erabaki zuen, «Bertitaren mezua eramatera». Astelehenaz geroztik makina bat bilera egin ditu AEBetako Estatu Departamentuan, senatarien bulegoetan, Amerikako Estatu Erakundearen idazkaritzan... Horiei guztiei esan die Tegucigalpako ikerlariak egin duten lana ez dela ontzat emateko modukoa.

NAZIOARTEKO OMENALDIA

Joan den larunbatean ehortzi zuten Bertha Cáceres La Esperanza jaioterrian. Milaka lagun elkartu ziren ekintzaileari azken agurra egiteko. Brasileko, AEBetako, Suitzako, Mexikoko eta beste herrialde ugarietako ekintzaileak ere bertaratu ziren, len-

ka herriaren burua oso ezaguna baitzen Hondurasetik kanpo ere. Manuel Zelaya Hondurasko presidente ohia (estatu kolpe batek kendu zuen kargutik 2009an) ere joan zen Cáceresen amaren etxera, hildakoaren gaubeilara.

Jatorriko herri bateko kide izanda, lenka herriko alaba izanik, horrenbesteko oihartzuna izatera iristea ez da erraz ulertzen, Bertha Cáceresekin berarekin egon ez bazara behintzat. Maria Mercedes Gomezek, esaterako, mobilizazio eta jarduera askotan esku hartu zuen Cáceresekin batera. Gomezen esplikazioen arabera, Cáceresek Santa Barbara departamentuko Agua Zarca komunitateko herritarrei lagundu zien beren burua antolatzen, urtegiak egiteko proiektuei aurre egiteko. Hasiera bateko protestak Txinako konpainia baten aurkakoak izan ziren. Alemaniatik eta Munduko Bankutik ere iritsi zen orduan dirua, eskualdea garatuko omen zuen proiektua aurrera ateratzeko.

LANGILEEN ESKUBIDEAK ETA TXINAKO ENPRESA PUBLIKOA

Sinohydro konpainia Pekinen eratu zuten 1950ean. Mundu osoko ingeniarietza konpainien artean 14. postuan zegoen 2012an. Sinohydrok aurrera ateratako proiektuen artean ageri da Hiru Arroiletako presa, planeta osoan egin den proiektu hidroelektrikorik handiena. Argindarra sortzeko ahalmen handiena duen ur indarretxea da, 22.500 gigawatt sortzeko gai baita (Txinako energia beharren %9). Peruko San Jose izeneko proiektu hidroelektrikoa ere Txinako konpainiaren esku geratu da, baina bertako langileek sekulako arazoak izan dituzte beren lan baldintzak hobetu zituzten. Hiru aldiz agindu die Sinohydrok gauzak hobetuko zituela, baina kostatu egiten zaio agindutakoa betetzea.

Baina herritarren kontrako jarrerarekin egin zuten topo eta atzera egin beharrean izan ziren. Harritzekoa bada ere, proiektuaren aldekoek onartu behar izan zuten herritarren presioak eragin zuela beraien jarraera aldaketa.

GARA egunkarian joan den ostegunean Mugarik Gabe era-

kundeko Jesus Gonzalezek azaldu zuenez, BBC telebista kate britainiarrak berak ere nabarmendu zuen Bertha Caceresek «Txinari eta Munduko Bankuari amore emanarazi ziela».

700 FAMILIA, ZUTIK

Baina ondoren Desa (Desarrollos Eléctricos Sociedad Anóni-

ma) sortu zuten, Hondurasko kapitalarekin, eta ibaiek mehatxupean jarraitu zuten. Gomezek azaltzen duenez, ibaia desbideratzeko traktoreak erabili dituzte Desakoek, «eta guk protestaldiekin jarraitu beharra daukagu, gure artean antolatu eta ibaia defenditzera joan», nahiz eta Caceres hil duten.

Bertha Caceresen aldeko ekintzaile bat protesta egiten, Guatemalan Hondurasek duen enbaxadaren aurrean.
Johan ORDONEZ | AFP

«UKIEZIN BIHURTUTA ZEGOEN ETA HONDURASKO PRESIDENTE IZATERA IRITSIKO ZEN»

Hondurasen ez dago ez demokraziarik ez zuzenbide estaturik, Caceresen aurkako erasoak agerian utzi duenez. Manuel Zelaya presidentea estatu kolpe baten bitartez kendu zuten kargutik 2009an eta geroztik herrialdea indarkeria sailkapen guztietan goiko postuetan ageri da. Lenka herriko alaba bera litzateke egoera horretatik irteteko itxaropen nagusia, Silvio Carrillo ilobaren ustez: «Bertita gauza handiren bat egiteko jaio zen. Honduras hobetzeko prozesua abian jartzera zihoan. Azkenean bagenuen Hondurasen lotsatzen ez gintuen buruzagia, mirestekoa modukoa. Beste inor ez zen iritsi Hondurasen bera iritsi zen puntura eta uste dut horregatik pentsatuko zutela hiltzaileek bere bizitzari amaiera eman beharrean zeudela, bestela ezin zuten geldiarazi-eta. Ukiezin bihurtuta zegoen eta horregatik hil dute». Carrillo Bertha Caceresen iloba zen arren, arreba

nagusi moduan ikusten zuen izeba: «Hondurasko presidente izatera iritsiko zen. Rigoberta Menchu Guatemalarentzat 1990eko hamarkadan izan zen neurrikoa edo garrantzia handiagokoa zen Hondurasentzat Bertita». Iaz “Nobel Berdea” eman ziotenean, galdetu zitzaion ea golardoak bere segurtasuna babesten lagunduko ote zuen: «Gobernua ingurumenaren eta lurraren aldeko ekintzaileen erailketak ohiko indarkeriarekin lotzen saiatzen ari da, baina herri eta giza mugimendu guztien borroka kriminalizatzea helburu duen politika baten aurrean gaude. Multinazionalen proiektuen hedapenak, gizartean gatazkak eragiteaz gain, giza eskubideen bortxaketa larriak ere ekartzen ditu. Baita erailketak ere. Nahiago nuke oker egongo banintz, baina uste dut borrokalarien aurkako jazarpenak gora egingo duela, behera egin beharrean». Buruargitasun tragikoa.

Bere kalkuluen arabera, 700en bat familiek bat egin dute protestarekin. Ondoan duen Francisca Garciak (39 urte) eransten du hala ere herritar batzuk konpainiaren alde daudela. Maria Mercedes Gomezek esplikatu du zergatik: «Beraien lurra saldu egin zioten konpainiari, edo konpainiaren dirua jaso zuten. Orain militarrekin, poliziekin eta enpresak zein Gobernuak bidalitako zaindarekin bat egiten dute».

Gatazka giro hori 2009ko ekainaren 28ko estatu kolpeak areagotu zuen. Lurra eta baliabide naturalak defenditzen dituzten ekintzaileen egoera larriagotu egin zen, Porfirio Loboren eskuineko Gobernuak (kolpisten gustukoa) konpainia handien interesekin bat egiten zuen bitartean. Lobo agintera iritsi bezain pronto, 47 kontzesio hidroelektriko eman zituen legedia kontuan hartu gabe. Izan ere, Hondurasek onartuta daukan nazioarteko hitzarmenaren arabera, jatorrizko herriei galdetu egin behar zaie ea onartzen duten beren lurretan jarduera ekonomiko jakin bat kokatzea, eta lenka herriari ez diote ezer galdetu. Gainera, estatu kolpearen ondoren beste lege iskanbilatsu bat onartu zen herrialdean: Gobernuak ibaiak saltzeko aukera du arau berriaren arabera.

SEGURTASUN EZA ETA USTELKERIA

Lege aldaketok eta kolpisten Gobernuaren jarrerak ahalbidetu zuten Hondurasko egoera ikaragarri gaiztotzea. Amnesty International gobernuaz kanpoko erakundeak herrialdea bisitatu ondoren esan berri du giza eskubideen egoera larria dela. Erika Guevara eledunaren hitzetan, gaur egungo krisia areagotzen dute «segurtasun ezak eta ustelkeriak».

Porfirio Lobo Gobernura iritsi zenetik, Cofadeh Hondurasko Atxilotu Desagerrarazien Senideen Batzordeak egin dituen kalkuluen arabera, legedia giza eskubideen aldeko ekintzaileen aurka 3.064 aldiz erabili da behar ez bezala. Kaltetuenak ingurumenaren eta lurraren aldeko ekintzaileak dira, jazarpena sis-

Hasierako protestak Txinako enpresa baten aurkakoak ziren. Alemaniatik eta Munduko Bankutik ere iritsi zen dirua, eskualdea garatuko omen zuen proiektuarentzat

Herritarren kontrako jarrerarekin egin zuten topo eta atzera egin zuten. Urtegiaren aldekoek onartu zuten herritarren presioak eragin zuela beraien jarrera aldaketa

tematikoa jasan behar izaten baitute. Aipatu elkarteak erans-ten du pertsona horien bizitza arriskuan dagoela, sindikatueta-ko buruak ere kriminalizatuta daudela eta segurtasun indarrek etengabe kontrolatzen dituztela, Global Witness nazioarteko era-kundeak bere azken txostenean salatu zuenez.

Inpunitatea da Hondurasko egoera negargarriaren ezauga-rrietako bat. Herritarren Esku Hartzearen Aldeko Elkarteak sa-latu du Hondurasen izaten di-ren erailketen eta ekintzaileen giza eskubideen aurkako bor-txaketen %90 argitu gabe gera-tzen direla. Zentzu horretan, Ba-jo Aguan izeneko eskualdea da eremurik okerreana. 2010etik 2013ra konpainia handien eta horien segurtasun pribatuko in-darren aurka ari ziren 82 neka-zari hil zituzten. Meatzaritzak ere protesta eta istilu ugari era-giten ditu Hondurasen. Azken urteotan gutxienez lau ekintzai-le hil dituzte. Gauza bera, neurri txikiagoan bada ere, Erdialdeko Amerikako beste herrietan ere gertatzen da. Egile batzuek ida-tzi dute «Latinoamerikaren bi-garren konkistaren aurrean gau-dela», baina oraingoan konpainia multinazionalak dira konkistatzaile modernoak, eta krimen antolatua haien morroi. Eta estatu ustela horiei lagun-tzeko dago.

Jatorrizko herrie-kin batera, egoeraren bik-tima izaten dira komunitate beltzak eta nekaza-riak. Konpainia handiek aginta-riak usteltzen dituzte (maila guztietakoak), eta komunitate horietako buruek aurre egiten dietenean, kartzelara sartzen di-tuzte, hiltzen ez dituztenean.

Daniel Pascual Hernandez
Guatemalako CUC Nekazarien
Batasuneko Batzordeko
koordinatzailea.
GAUR8

EKINTZAILEEN KRIMINALIZAZIOAREN NAZIOARTEKO SALAKETA

Bertha Caceresen aurkako eraso-a gertatu zen unean nazioarteko makina bat parlamentari, sindikalista, kazetari, ekintzaile, irakasle eta idazle Guatemalan giza eskubideen aldeko ekintzaileek jasaten dituzten kriminalizazio prozesuak salatzen ari ziren. Mugarik Gabe erakundearen agiri batek esplikatzen duenez, Rigoberto Juarez eta Domingo Baltazarrek ia urtebete egin dute dagoeneko preso prebentibo moduan, eta iaz adierazpen askatasunaren aurkako eraso larri bat salatu zuten (Francisca Gomez irakaslea auzipetu zuten zementu konpainia baten inguruko iritzi artikulua bat idazteagatik). Orain, berriz, Daniel Pascual Hernandez CUC Nekazarien Batasuneko Batzordeko koordinatzailea da multinazionalen konplizeen bik-tima. FCT Terrorismoaren Aurkako Fundazioko presidenteak (zenbat gustatzen zaien “terrorismo” hitza aberatsenen bazter guztietako lagunei!) gizartean gatazkak eragitea leporatu zion Pascuali, eta ondoren CUCekoak eraso bat jasan zuen. Daniel Pascualek orduan egin zituen adierazpenen harira, FCTko buruak salaketa aurkeztu zuen epaitegian. Beraz,

erasoa jasan duena dago epaileei esplikazioak eman beharrean. «Kasu horrek garbi adierazten du, Guatemalako jatorrizko herriek eta giza erakundeek salatu moduan, justizia ez dela guztientzat berdina, bakarra, eta herrialde horretan indigenak beti susmagarriak direla, beraiei errugabetasun presuntzioa ez zaiela aplikatzen», Mugarik Gabekoen hitzetan.

Pascualek berak Erdialdeko Amerikako ekintzaileek jasaten duten errepresioak gora egin duela salatu zuen Caceresen heriotzaren berri izatean, azken urteotan ehunka lagun hil baitituzte herrialde horietan. Bere ustez, Caceresen aurkako eraso-a ekintzaileei bidalitako mezu zuzena da. Gobernuaren «erantzukizuna» nabarmendu zuen, Caceresen segurtasuna bermatzeko gauza izan ez zelako. «AEBek ere badute erantzukizunik», erantsi du. Washingtonek aliantza bat osatu du Guatemala, El Salvador eta Hondurasekin narkotrafikoa ahuldu eta migratzaile kopurua murrizteko, eta 750 milioi dolar ipini ditu. «Ez dute nahi duten hori lortuko, giza eskubideen garapena bermatu gabe», adierazi du Pascualek berak.

ERDOGANEN BARNE ETSAIA

Gobernuak Fethullah Gulen erlijiosoaren mugimenduko komunikabideak itxi ditu

MUNDUA / Miguel FERNANDEZ IBAÑEZ

Urte hasieran hasi zen Ameriketako Estatu Batuetan erbesteratuta dagoen Fethullah Gulen erlijioso musulmanaren aurkako epaiketa. Turkiako Fiskaltzak gobernuaren aurkako konplota egotzen dio, AKP alderdiko goi karguak, Recep Tayyip Erdoganen semea tartean, zi-priztintzen dituen ustelkeria trama salatu zuenean gauzatu-takoa hain zuzen.

Erdogan Turkiako presidentearen aspaldiko kidea da Gulen. Hizmet mugimendu erlijiosoko agintaria da. Espainiako Opus Dei indartsuarekin aldera daitekeen erakunde horren jarraitzaileak ehunka milaka dira munduan zehar. Fiskaltzak bizi arteko kartzela zigorra eskatu du Gulenentzat. Estatu Paraleloa Gulenen jarraitzaileen Erakunde Terrorista (FETO, turkiar siglatan) ustez osatzeagatik akusatutako dozenaka pertsonentzat, berriz, 300 urteko zigorrak eskatu ditu fiskaltzak. 1998tik Pennsylvaniaira ihes egin zuenetik, baina, AEBetan erbesteratuta dago Gulen, Turkiak bere estradizioa eskatu dion arren Etxe Zuriari.

Erdoganen AKPre eta Gulenen arteko harremana ulertzeko hainbat puntu hartu behar dira kontuan. Batetik, XX. mendean Anatoliako musulmanek Turkiako Estatuaren partetik jasan-dako bazterketa. Bestetik, militarren aurka AKPk eta Hizmet mugimendua hitzartutako akordioa, eta, azkenik, Erdogan eta Gulenen arteko borroka pertsonala.

«ULTRASEKULARISMOA»

Lehenik eta behin, «ultrasekularismoa» zer izan zen jakitea komeni da. Gulen Fundazioko zuzendaria den Dogan Koc berak horrela laburbildu digu posta elektronikoko bidez: «Turkiako ultrasekularismoa laikotasun frantsesaren degenerazio bat baino ez da, eta herrialdean nagusitu egin zen, gutxiengo baten apustua bazen ere». Bere hitzetan, uktrasekularismoa

kemalismoa da, 70eko hamarkadara arte nagusitu zen apart-heid-a hain zuzen; erlijio kontuetan eta hezkuntzan –erlijio eta hezkuntza ezan hobeto esanda– oinarritzen zen sistema. «Ez zioten uzten euren aldekoa ez zen inori Estatuan parte hartzen. Esparru itxia zen. Turkiarren gehiengoa nekazaritza eremuetan bizi zen, elite ultrasekularistaren menpe, politikan eta ekonomian parte hartu ahal izateko adina heziketarik gabe».

70eko hamarkadatik aurrera, musulmanen aurkako jazarpena arindu zenean, Gulen bere ikuspegi islamista hedatzen hasi zen, Said Nursi pentsalariaren ideiak bere eginda. Urte gutxiren buruan milaka jarraitzaile lortu zituen, batez ere bere argitaletxei eta dershane izenarekin ezagunak egin ziren hezkuntza zentroei esker. «Herrietatik hirietara lan bila joan zen Turkia kontserbadoreari erantzun zion Hizmet mugimendua. Tradizioa eta modernitatea uztartzen asmatu zuen, hirietako bizimodu sekularrekin lehengo aldiz topo egin zuten anatoliarren mesedetan», azaltzen du Koc berak.

AKP alderdiak 2002an hauteskundeak irabazi ondoren, Hizmet mugimendua indartu egin zen eta bere jarraitzaileak Estatuaren bihotzean sartu zituen. «Islamismo moderatuaren» urrezkoa aroa zen eta Obama AEBetako presidenteak berak erreforma demokratikoak ezartzeagatik txalotu zuen Erdogan.

ASPALDIKO KONTUAK

Islamistak, baina, euren aspaldiko etsaiekin, militarrekin, zituzten kontuak kobratzeko irrika bizian zeuden. Ergenekon eta Sledgehammer auziei esker, froga handirik gabe, Armadako goi karguak kartzelan sartu zituzten, ustez estatu kolpe bat prestatzen ari zirelakoan. 2011rako Gulen-Erdogan bikoteak Armadaren influentziarekin behingoz amaitzea lortu zuen eta, AKPk Parlamentuan gehiengo osoa berretsi berritan, bi buruzagien arteko borroka abiatu zen. Ordurako, Hizmet mugimendua oso indartsua zen gizartean be-

re karitate sareari eta dershane eskolei esker. Auzitegiak eta Polizia kontrolpean zituen eta tarta politikoaren bere zatia exijitzen hasi zen. Erdoganek, baina, mugimendua bere botere politikoa sendotzeko erabili ondoren, bestelako asmoak zituen. Horren erakusle, mugimenduaren enpresei Estatuaren proiektu mamitsuak esleitzeari utzi zion.

Bi buruzagien arteko harremana, hori bai, kurduen auziaren inguruko desadostasunek gaiztotu zuten behin betiko. 2012ko otsailean, Gulenen aldeko Sadrettin Sarikaya fiskala MIT Turkiako zerbitzu sekretuetako goi karguak atxilotzen saiatu zen, tartean Hakan Fidan zuzendaria, Oslon PKK erakunde kurduarekin ezkutuan hitz egiteagatik. Traizioa leporatzen zien fiskalak zerbitzu sekretuei, eta, krisi horren ostean, Parlamentuak Konstituzioa aldatu zuen «terroristekin negoziatzea» ahalbidetuz.

HEZKUNTZAREN AUZIA

Gulenen erasoa gairadituta, erasotzea erabaki zuen Erdoganek. Horretarako, Hizmet mugimenduaren diru-iturri nagusia eta bere ideologia hedatzeko tresna nagusia kolpatzea besterik ez zuen: hezkuntza. Familia kontserbadoreek nahiago zuten seme-alabak Gulenen eskoletara eramatea Estatuaren instituzio sekularretara baino. Bertan lortzen zituzten erlijioso sunitiek jarraitzaileak, karitatea, ekimen sozialak eta behartsuentzako laguntza ekonomikoak erabiliz. Gainera, dershane eskoletan ikastea lan ona aurkitzeko bidea zen. Egun, estigma bilakatu da.

2013ko irailean, eskola erlijiosoak bultzatzen urteak eman ondoren, Gobernuak Gulenen dershane eskolen itxiera iragarri zuen. Bazekien Erdoganek non jo eta nola min eman. Gulenen jarraitzaileak mugimenduaren egoitzetan bizi ziren. Bertan, Koran erraldoi baten begiradapean erakundearen egunkariak, liburuak eta Gulenen sermoiak irakurriz hazten ziren. Eskola urteetan giro horretan sortutako harremanak, noski, oso indartsuak ziren, batez ere baliabi-

Aurreko orrialdean, Erdoganen eta Gulenen argazkiak eta «Zaman» itxitako egunkariaren lehen orriak. Lerroon gainean, Turkiako presidentea inaugurazio ekitaldi batean. AFP

derik gabeko gazteentzat. Izan ere, horrek izugarritzko lotura sortzen zuen, mugimenduarekiko nolabaiteko idatzi gabeko zorra.

GERRA TOTALA

Gulen ez zen geldirik geratu. Abenduan, Parlamenturako hauteskunde bezperan, bere aldeko fiskalek AKPren buruzagitza kolpatu zuten ustelkeria auzi bat baliatuta. Ergenekon auzian militarrek ehizatu zituen Zekeriya Oz fiskalak zuzendu zuen ikerketa. Erdogan alderdia ez zen geldirik geratu: Justizia Administrazioetik eta Poliziatik gulenistak purgatzen hasi zen. Gulenistek AKPren barne elkarriketak argitaratuz erantzun zuten; horietako batean, Erdogan eta bere semea ageri ziren komisiio izugarri baten inguruan hitz egiten.

Ustelkeriak ustelkeria, Ergogonek 2014an presidentetzarako hauteskundeak irabaziz erantzun zuen, baita Parlamenturako ere 2015ean. Zekeriya Oz eta Sadrettin Sarikaya fiskalek Alemaniara ihes egin behar izan zuten, beraiek eratzten lagundutako sistemaren «injustizia» salatuz. Beraiek dira orain sorginak. Erdogan, berriz, beti ehiztari. Gulenen «mugimendu terroristarekin» iraganean izandako harremana gutxietsi asmoz, Ergenekon auzia ere gaizki kudeatu zela iritzi berri du Estatuak eta militarrek kartzelatik ateratzen hasi da.

KOMUNIKABIDEEN AURKA

Azken erasoa Gulenen aldeko «Kopa Izek» eta «Zaman» taldeko komunikabideen itxiera eta hainbat enpresaren atxiloteta izan da. Gainera, Hizmet mugi-

menduak Asia Erdialdean zituen eskolak itxi ditu eta Afrikan ere berdina gertatzea espero da. Erdogan mendekua ez du mugarik. Espetxean zeuden dozenak gulenista askatzea erabaki zuen Ozelik epailea bera kartzelatu du. Bere emazte medikuak lanetik bota dutela salatu du, eta, «Zaman» itxitako egunkariaren arabera, semea haurtzaindegitik ere kaleratu zuten.

«Datozen urteak gogorrek izango dira. Orain enpresariak dituzte jomugan», ohartarazi du Dogan Koc berak. Izan ere, luzea da Gulenen jarraitzaile ezagun eta ahaltsuen zerrenda, tartean Enes Kanter NBAko pibota edota Hakan Sukur futbolari ohia. Ez dirudi Erdoganentzat erraza izango denik Opus Dei beraren antza duen Hizmet sarearekin amaitzea, baina egia da tematia dela eta gauza bat buruan sartzen zaionean... Oraingo argi dago Hizmet mugimendua suntsitzea helburu duela, PKKrekin eta Sirian Al-Assaden Gobernuarekin amaitzea ere xede dituen bezala. Ikusteke dago asmo guztioz gauzatuko dituen edo ez...

Hizmet mugimendua behin betiko suntsitzea du helburu Erdogan tematiak, baina ez dirudi samurra izango zaionik Opus Dei beraren antza duen sare erraldoiarekin amaitzea